

Taristuministri määruse „Toetuse andmise tingimused laevade ümberehitamiseks keskkonnasõbralikumaks“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Taristuministri määruse „Toetuse andmise tingimused laevade ümberehitamiseks keskkonnasõbralikumaks“ eelnõuga (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse atmosfääriõhu kaitse seaduse (edaspidi AÕKS) § 161 lõike 3 ja § 182¹ lõike 5 alusel „Riigi eelarvestrateegia 2025–2028“ lisa 5 kohase meetme „Laevade ümberehitus taastuenergia kasutuseks“ toetuse andmise tingimused.

Euroopa Liidu eesmärk on vähendada 2030. aastaks heitkoguseid vähemalt 55% ja saavutada kliimaneutraalsus aastaks 2050. Selle eesmärgi saavutamiseks on vastu võetud Euroopa Liidu kliimapakett „Eesmärk 55“, mis näeb muuhulgas ette keskkonnahoidlikumate kütuste kasutuselevõtu suurendamise merendussektoris. Sellest tulenevalt kasvab ka laevade ja kaldainfrastruktuuri ümberehitamisega seotud toodete ja teenuste eksporditurg. Keskkonnasõbralikumatele tehnoloogiatele, nagu alternatiivkütustel töötavatele (hübriid)mootoritele ja energiatõhusatele innovaatilistele süsteemidele üleminek võimaldab laevandussektoris vähendada heitkoguseid ja aidata kaasa Euroopa Liidu kliimaeesmärkide saavutamisele.

Alates 2022. aastast on transiitkaubanduse maht läbi Eesti sadamate märkimisväärselt vähenenud, mistõttu on sadamates vabanenud täiendavad ressursid ning võimekus vastu võtta senisest rohkem laevu. Samuti on Eesti merendussektoris olemas vajalik taristu koos tehniliste võimekustega erineva suurusega kauba- ja reisilaevade ning muud tüüpi laevade ümberehitamiseks.

Eelnõu eesmärk on toetada laevade ümberehitamise (moderniseerimise) projekte, mille tulemusena vähenevad laevade kasvuhoonegaaside (edaspidi *KHG*) heited. Seeläbi panustab meede laevandussektori tegevusega kaasneva KHG koguheite vähendamisse ja Euroopa Liidu kliimaeesmärkide saavutamisele. Meetme tegevusi rahastatakse riigi lubatud heitkoguse ühikute enampakkumise müügituludest kehtiva riigi eelarvestrateegia ja riigieelarve alusel.

Eelnõuga nähakse ette üldised tingimused, toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkuse tingimused ja toetuse kasutamise kord meetme tegevuste läbiviimiseks ning oodatud tulemuste saavutamiseks, samuti kehtestatakse toetuse tagasinõudmise tingimused ja kord. Toetuse taotlemisele, andmisele ja tagasinõudmisele kohaldatakse ka haldusmenetluse seadust, konkurentsiseadust ning Euroopa Liidu riigiabi reguleerivaid õigusakte.

Määruse ja seletuskirja koostasid Keskkonnainvesteeringute Keskus SA (edaspidi *KIK*) jurist Jaanika Vilde (e-post jaanika.vilde@kik.ee), projektikoordinaator Tiiu Noormaa (e-post tiuu.noormaa@kik.ee) ja Kliimaministeeriumi merendusosakonna nõunik Anastasia Hohrjakova (e-post anastasia.hohrjakova@kliimaministeerium.ee, tel 627 2747). Määruse juriidilise ekspertiisi teostas Kliimaministeeriumi õigusosakonna jurist Rene Lauk (rene.lauk@kliimaministeerium.ee).

2. Määruse eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu kohaselt on määruse tekst jaotatud 7 peatükiks:

1. Üldsätted;
2. Toetuse andmise alused;

3. Taotlusele esitatavad nõuded;
4. Taotluse menetlemine;
5. Toetuse saaja õigused ja kohustused;
6. Toetuse maksmine ja kasutamine;
7. Vaidemenetlus.

Määrus koosneb 22 paragrahvist.

Määruse 1. peatükis reguleeritakse üldsätteid.

Paragrahvis 1 sätestatakse toetuse andmise tingimuste määruse (edaspidi *TAT*) reguleerimisala, toetuse andmise eesmärk ja tulemus. Riigi eelarvestrateegia 2025-2028 lisa 5 kohaselt on meetme näol tegemist ühega perioodi 2021-2030 EL kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise vahenditest kavandatavatest meetmetest ning meede on suunatud kliima-energiaeesmärkide täitmisele. Lähtudes Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi tingimustest, peavad toetuse andmise tulemusena ümberehitatavad laevad eraldama vähem kasvuhoonegaase ja/või olema energiatõhusamad. Heite vähenemist mõõdetakse süsinikdioksiidi ekvivalenti tonni aastas ($t(CO_2e)/a$).

Paragrahviga 2 sätestatakse, et meetme rakendamist koordineerib Kliimaministeerium. AÕKS § 161 lõige 3 ja riigi eelarvestrateegia sätestavad taristuministri pädevuse lubatud heitkoguse ühikute enampakkumise müügituludest laekuvate vahendite kasutamise korraldamiseks kliimapoliitika eesmärkidel. Ministeerium võib vajadusel volitada kompetentsi omavaid riiklikke sihtasutusi, sõlmides selleks halduslepingu vastavalt AÕKS § 161 lõikele 7. Haldusleping sõlmitakse KIKiga pärast kõnealuse määruse jõustumist. Toetust antakse haldusotsuse alusel.

KIK hindab toetuse taotlusi, teeb taotluste rahuldamise ja rahuldamata jätmise otsused, teostab projektide üle järelevalvet ja teeb väljamakseid. KIK säilitab kõik toetuse andmisega seotud dokumendid E-toetuse keskkonnas kümme aastat pärast toetuse viimast väljamakset. Selle aja jooksul peab olema tagatud võimalus tõendada, et riigiabi on antud toetuse saajale õiglasel suurusel. Täiendavalt peab KIK vähese tähtsusega abi (edaspidi *VTA*)¹ andmisel kandma andmed antud VTA kohta registrisse. Toetuse andmisel on KIK kohustatud teostama paikvaatlust, mis on selgitatud käesoleva seletuskirja paragrahvi 17 juures. VTAd on toetuse taotlejatel võimalik taotleda koos grupierandi määruse alusel antava riigiabiga või eraldi sellest.

Paragrahv 3 näeb ette alused riigiabi andmiseks. Riigiabi antakse Euroopa Komisjoni 17. juuni 2014. aasta määruse (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78) (edaspidi *üldise grupierandi määruse*) alusel.² Riigiabi valdkonnas kehtivad otsekohalduvad Euroopa Liidu õigusaktid, mille tõlgendused põhinevad Euroopa Kohtu ning Euroopa Komisjoni praktilisel. Riigiabi käsitlevad riigisisised rakendussätted sisalduvad konkurentsiseaduse 6. peatükis. Riigiabi mõiste elemente selgitatakse täpsemalt Euroopa Komisjoni riigiabi mõiste teatises.³

---

¹ Komisjoni 13. detsembri 2023. aasta määrus (EL) 2023/2831, mis käsitleb Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes. Kättesaadav: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302831

² Komisjoni 17. juuni 2014. aasta määrus (EL) nr 651/2014, millega teatavad liiki abi kuulutatakse siseturuga kokkusobivaks vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitele 107 ja 108 (üldise grupierandi määrus). Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02014R0651-20230701>

³ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719\(05\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719(05))

Lisaks on koos üldise grupierandi määrase alusel antava toetusega võimalik anda vähese tähtsusega abi vastavalt Euroopa Komisjoni 13. detsembri 2023. aasta määrusele (EL) nr 2023/2831 määrase § 7 lõike 1 punktis 2 nimetatud tegevuseks. Paragrahv 3 selgitab ka seda, millised tingimused peavad olema täidetud toetuse saamiseks - ennekõike viitena üldise grupierandi määrase reeglitele. Grupierandi määrase alusel antavat toetust on võimalik kombineerida vähese tähtsuse abiga, mis tähendab, et toetada saab ka selliseid toetuse eesmärgiga kooskõlas olevaid tegevusi, mis väljuvad grupierandi määrase artikli 36b reguleerimisalast.

Paragrahvis 4 on määratletud eelnõus kasutatavad terminid. Muuhulgas sätestatakse, et heiteta sõiduki terminile vastab merelaev, mis vastab üldise grupierandi määrase artikkel 2 punkti 102g alampunkti e definitsioonile, s.o merelaevade puhul: reisijate- või kaubaveoks, sadamatoiminguteks või abitegevuseks kasutatav mere- ja rannikulaev, millel puudub (väljalasketoru) CO₂ otsheide.

Keskkonnasõbraliku sõiduki terminile vastab merelaev, mis vastab üldise grupierandi määrase artikkel 2 punkti 102f alampunkti d definitsioonile, s.o merelaevade puhul: reisijate- ja kaubaveoks, sadamatoiminguteks või abitegevuseks kasutatav mere- ja rannikulaev, millel:

- i) on hübriid- või kaherežiimiline mootor ja mille energiast pärineb vähemalt 25 % (väljalasketoru) CO₂ otsheiteta kütustest või mis kasutab merel ja sadamates tavatingimustes käitamiseks elektrivõrgu energiat või
- ii) mille Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni energiatõhususe indeksi väärtus on 10 % väiksem kui 1. aprillil 2022 kohaldatavad energiatõhususe indeksi nõuded ning laev on suuteline sõitma (väljalasketoru) CO₂ otsheiteta kütuste või taastuvatest energiaallikatest saadud kütuste jõul.

Ümberehitamine (rekonstrueerimine) on määrase mõistes ehitamine, mille tulemusel olemasoleva laeva olulised omadused, mis ei olnud keskkonnasõbralikud või energiasäästlikud või piisavalt keskkonnasõbralikud või -energiasäästlikud, muutuvad vastavalt keskkonnasõbralikumaks või energiasäästlikumaks. Näiteks paigaldatakse, muudetakse või lammutatakse tehnosüsteemi, mis muudab laeva omadusi, sealhulgas välisilmet, muudetakse oluliselt laeva tööparameetreid või kasutatavat tehnoloogiat. Ümberehitamisena ei käsitleta laeva osade vahetamist samaväärsete vastu.

Määruse 2. peatükis sätestatakse toetuse andmise alused, sh määratletakse nõuded taotlejale ja ümberehitatavale laevale, toetatavad tegevused ja abikõlblikud kulud, projekti abikõlblikkuse periood ning toetuse eelarve, summa ja osakaal.

Paragrahvi 5 lõikega 1 sätestatakse, et toetuse saajaks saab olla taotleja, kes on oma asukohariigis registreeritud juriidiline isik. Seega saab toetuse saajaks lisaks Eestis registreeritud juriidilisele isikule olla ka väljaspool Eestit registreeritud juriidiline isik eelnõu §-s 5 lõikes 2 esitatud nõuete täitmisel. Toetuse saaja omandis või valduses on ümberehitatav laev.

Lõikega 2 sätestatakse üldised nõuded taotlejale seoses varasemate maksekäitumiste, majandustegevuse ja toetuste kasutamise jm taoliste asjaoludega. Kõik taotlejad kinnitavad vastavalt määrase §-s 11 nõutule E-toetuses, et taotlejale esitatavad nõuded on täidetud. Eesti Vabariigis registreeritud taotleja puhul kontrollib KIK struktuuritoetuste registrist, et taotleja ei oleks sama kulu hüvitamiseks varem toetust saanud ja Riigi Tugiteenuste Keskuse E-toetuse keskkonnast tehakse taotleja kontrollimiseks automaatne päring karistusregistrisse.

Paragrahviga 6 kehtestatakse nõuded ümberehitatavale laevale. Ümberehitatav laev peab olema tsiviilotstarbeline mere- või rannikulaev, mis on mõeldud reisijate- või kaubaveoks, sadamatoiminguteks või kasutatav abitegevusteks, näiteks puksiirlaevad, sildumislaevad, lootsilaevad, päästelaevad, jäämurdjad. Toetust ei anta kala- ega sõjalaevade ümberehituseks.

Laeva kogumahutavus peab olema vähemalt 300 GT. GT ehk brutotonnaž (*gross tonnage*) on laeva kogumahutavuse mõõtühik, mis arvutatakse laeva kogu suletud ruumala põhjal vastavalt rahvusvahelistele standarditele.

Laeva lipuriigile määruse eelnõuga erinõudeid ei seata, kuid laeva ega laeva lipuriigi suhtes ei tohi olla kehtivat rahvusvahelist sanktsiooni rahvusvahelise sanktsiooni seaduse (RSanS)⁴ tähenduses ning laeva lipuriik ei tohi olla taotluse esitamise hetkel kehtivas „26. jaanuari 1982. aasta Pariisi vastastikuse mõistmise memorandumi laevakontrolli kohta“ (*The Paris Memorandum of Understanding on Port State Control* ehk Pariisi MoU) mustas nimekirjas.⁵

Paragrahviga 7 sätestatakse, millistele tegevustele toetust antakse. Lõikes 1 määratletakse üldise grupierandi määruse alusel toetatavad tegevused, milleks on punkti 1 kohaselt laeva ümberehitamine keskkonnasõbralikuks sõidukiks nii, et projekti elluviimise tulemusena vastab laev eelnõu § 4 punkti 3 ning üldise grupierandi määruse artikkel 2 punkti 102g alampunkti e definitsioonile või laeva ümberehitamine heiteta sõidukiks nii, et projekti elluviimise tulemusena vastab laev eelnõu § 4 punkti 2 ning üldise grupierandi määruse artikkel 2 punkti 102f alampunkti d definitsioonile. Grupierandi määruse alusel antava toetusega saavad taotlejad ellu viia suuremahulisi laevade ümberehituse projekte (nt hübriidmootorite ja akude paigaldamine).

Riigiabi andmisel grupierandi määruse alusel loodetakse tuua Eestisse nii kaubalaevu kui ka suuremaid kruisilaevu, mis vajavad ümberehitamist tulenevalt ELi seatud kliimaeesmärkidest. Näiteks reisiparvlaeva mahutavusega 49134 GT ümberehitamisel keskkonnasõbralikuks laevaks saab projekti kogumaksumus ulatuda indikatiivselt 32 miljonini.

Punktis 2 sätestatakse, et laeva ümberehitamiseks vajalikeks tegevusteks antakse abi VTAna. VTA andmise eesmärk on toetada üksikinvesteeringuid (nt sõukruvide vahetus, kergemate mööbliesemete/inventari soetamine ja paigaldamine) või mitut investeeringut koos, mille tulemusena väheneb laeva kasvuhoonegaaside heide, kuid mille toetamine ei vastaks grupierandi määrusega seatud tingimustele, sest laev ei vastaks ümberehitamise või kaasajastamise tulemusena heiteta või keskkonnasõbraliku sõiduki määratlusele. Seega annab VTA paindlikkust toetatavate tegevuste vaatest, kuigi VTAna antava toetuse maksimaalne summa on oluliselt piiratum. VTA alusel toetatava tegevusega KHG heite vähendamise toob taotleja välja taotluse lisana, lähtudes KIKi kodulehel avaldatavast KHG vähenemise arvutamise juhendist.

Teiste riikide praktikast on võimalik järeldada võimalikke toetatavaid tegevusi, millest ühe või mitme tegevuse teostamisel vastaks laev keskkonnasõbraliku sõiduki tingimustele, mh on

---

⁴ RT I, 07.06.2024, 22.

Sanktsioneeritud laevade nimekiri määratakse Nõukogu 24. juuni 2024. aasta otsusega (ÜVJP) 2024/1744, millega muudetakse otsust 2014/512/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas. Kättesaadav: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401744 Lisaks Ühinenud Rahvaste Organisatsioon sanktsioonid kättesaadavad: https://main.un.org/securitycouncil/sites/default/files/1718_designated_vessels_list_final.pdf

⁵ <https://parismou.org/Statistics%26Current-Lists/white-grey-and-black-list>

meetme loomisel eeskujuna kasutatud Itaalia riigiabi kava.⁶ Toetatavate tegevuste näidisloetelu on järgmine:

1. akuseadmete, sh superakude ja ultrakondensaatorite paigaldamine, mis võimaldavad laeval läbida lühikesi vahemaid või mis võimaldavad laeva mootorite väljalülitamist, kui see läheneb sadamale või on sadamas kai ääres;
2. kaldatoiteks vajalike seadmete paigaldamine (külmtriikimine);
3. heitgaaside puhastussüsteemide, skraberite, NOx-heite kontrollsüsteemide paigaldamine või täiustamine;
4. hübriidajamite paigaldamine;
5. seadmete paigaldamine laevadele, mis võimaldavad mootoriga laeval kasutada ühte/kahte väiksema keskkonnamõjuga kütust, millest vähemalt üks on väikse keskkonnamõjuga, näiteks veeldatud maagaas, veeldatud biogaas, metanool, vesinik, ammoniaak ja eri tüüpi akud;
6. kütuseelementide (vesinik, metanool, ammoniaak, veeldatud maagaas) ja nendega seotud seadmete paigaldamine laevade käitamiseks;
7. inverteritega jõuvõtuvõlli või jõuvõtuvõlli generaatorite paigaldamine. Jõuvõtuvõll on elektrisüsteem, mis võimaldab laeva käituriahelal "varustada jõuvõtuvõlli" peamasinast pardal olevate elektriteenusteni või "vastu võtta energiat" laeva käitamiseks elektriallikast;
8. energia taaskasutamise seadmete, näiteks heitgaaside taaskasutussüsteemide paigaldamine elektri tootmiseks;
9. tarkvara paigaldamine marsruudi ja laeva optimeerimiseks, mis võimaldab parandada laeva energiatõhususe taset; täiustatud andurite ja arvestite lisamine kütusekulu, heitgaaside jms jälgimiseks;
10. integreeritud juhtimis- ja jõuseadmete süsteem pööriskadude minimeerimiseks, mis võimaldab parandada laeva energiatõhusust;
11. tehisintellektil põhinevate jõudlusseire- ja ennetavate hooldussüsteemide paigaldamine, mis võimaldab parandada energiatõhusust;
12. sagedusmuundurite kasutamine suurte elektritarbijate puhul, mille tulemuseks on suurem energiatõhusus;
13. tuulejõuseadmete paigaldamine;
14. kasuteguriga ja muutuva kiirusega elektrimootorite ja nendega seotud seadmete paigaldamine või elektrimootorite asendamine muude kõrgema energiaklassi elektrimootoritega ja võimaluse korral muutuva kiirusega elektrimootoritega, mis on võimelised kohanema koormusega;
15. hüdro- või aerodünaamilised täiustused, mis võimaldavad parandada laeva energiatõhusust ja seeläbi näiteks ka õhu- ja veemüra⁷;
16. laevade käitamise digitaliseerimine, sealhulgas tehisintellekti kasutamine, mis võimaldab parandada laeva energiatõhususe taset;
17. elektrooniline põlemise kontrollseadis, mis võimaldab parandada laeva energiatõhususe taset;
18. pardal energiatarbimise andmete kogumise ja töötlemise süsteemide paigaldamine, et piirata tarbimist;

---

⁶ Itaalia merelaevade soetamise või ümberehitamise riigiabi kava (*State Aid SA. 101308 (2022/N) – Italy State aid scheme for the acquisition or retrofitting of maritime vessels*).

⁷ Workshop on the Relationship between Energy Efficiency and Underwater Radiated Noise from Ships, 18-19 September 2023, [Workshop on the Relationship between Energy Efficiency and Underwater Radiated Noise from Ships, 18-19 September 2023](#)

19. tehnoloogiate paigaldamine, et vähendada laeva korpuse hõõrdetakistust ja teise puhul laeva korpuse katmine erinevate pinnakatetega, et vähendada hõõrdumist ja seeläbi vähendada GHG;
20. päikesepaneelide paigaldamine, nt elektri tootmiseks, et toetada abimasinaid;
21. CO₂ kogumise ja ladustamise seadmete paigaldamine;
22. uuenduslik liides sadama plaani ja laeva vahel, et parandada pardalemineku ja pardalt lahkumise logistikat ning seeläbi vähendada pardalemineku ja pardalt lahkumise aega ning sellega seotud heitkoguseid;
23. kiilujahutite paigaldamine, et vältida veepumpade paigaldamist ja jätkuvat kasutamist, mille tulemuseks on energiavajaduse vähenemine;
24. sõukruvide vahetamine;
25. laeva kütusekulu vähendamisele panustav laeva mööbli ja siseinterjöörü lahenduste soetamine ja paigaldamine, eeldusel, et seeläbi tõendatult väheneb KHG;
26. veepumpade optimeerimine;
27. kütusekulu monitoorimise süsteemide paigaldamine.

Loetelu ei ole lõplik ning toetuse taotleja toob taotluses välja need tegevused, mida ta soovib läbi viia laeva ümberehitamise või kaasajastamise projekti raames. Tegevused peavad olema suunatud KHG vähendamisele, st panustama direktiivi (EL) 2003/87/EÜ artikli 10 lõike 3 punktis f) kirjeldatud tegevusse, milleks on merendussektori süsinikuheite vähendamine, sealhulgas laevade, sadamate, uuenduslike tehnoloogiate ja taristu energiatõhususe parandamine, säästvate alternatiivkütuste, nagu taastuvallikatest toodetud vesinik ja ammoniaak, kasutamise, samuti heitevabade jõuseadmete paigaldamise kaudu.

Kergemate mööbliesemete paigaldamise ja laeva sisustuse ümberehitamisega on suurema kruisilaeva puhul võimalik hoida kokku keskmiselt 160 kg kajuti kohta. Selle tulemusena väheneb laeva täismass, mis toob kaasa kütusekulu ja kasvuhoonegaaside heite vähenemise. Lisaks võib massi vähendamine parandada laeva üldist energiatõhusust. Näiteks, kui 50 000 GT laeva kajutite sisustus uuendatakse kergemate mööbliesemetega, vähendades seeläbi laeva massi umbes 7 tonni, siis toob see kaasa ligikaudu 28 tonni CO₂ vähenemist aastas.

Paragrahv 7 lõikega 2 välistatakse toetuse andmine tegevusteks, mis ei aita kaasa määruse § 1 lõigetes 2 ja 3 nimetatud eesmärkide ja tulemuste saavutamisele.

Paragrahviga 8 sätestatakse projekti abikõlblikkuse periood. Projekti abikõlblikkuse periood on ajavahemik, millal toetatav tegevus tuleb ellu viia. Abikõlblikkuse perioodi lõpuks peab olema toetatav tegevus ellu viidud ja abikõlblike kulude eest toetuse saaja poolt töövõtjatele ja tarnijatele tasutud. Mitteabikõlblike kulude eest võib tasuda ka pärast abikõlblikkuse perioodi lõppu. Abikõlblikkuse perioodi määrab KIK.

Vastavalt lõikele 2 tuleb projektiga alustada hiljemalt ühe aasta jooksul taotluse rahuldamise otsusest. Säte on vajalik projekti elluviimisega liigse viivitamise vältimiseks. Pikkade viivitustega kaasneb sageli oluline kulude kasv tulenevalt üldisest hinnatõusust. See võib põhjustada projekti katkestamist või tühistamist, kuid kui projekti algus on nihutatud meetme abikõlblikkuse perioodi lõppu, ei pruugi olla võimalik enam vabanenud vahendeid meetme eesmärgi täitmiseks kasutada.

Lõikes 3 sätestatud abikõlblikkuse perioodi lõpp tuleneb Vabariigi Valitsuse 04.11.2016 määrusest nr 121 „Kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise enampakkumisel saadud tulu kasutamise ja aruandluse üldtingimused“.

Lõikega 4 sätestatakse tingimused, millega loetakse projekt lõppenuks. Toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamine ja toetuse saaja kohustused on esitatud määruse eelnõu §-s 17, mille

lõike 7 kohaselt teostab KIK-il ümberehitatava laeva paikvaatluse enne hanke väljakuulutamist ning enne KIK-i poolt vahe- ja lõpparuannete kinnitamist.

Paragrahviga 9 sätestatakse projekti abikõlblikud kulud.

Lõikega 1 sätestatakse, et toetust antakse üksnes nendeks abikõlblikeks kuludeks, mis on põhjendatud, mõistlikud ja vajalikud §-s 1 nimetatud eesmärgi täitmiseks ja tulemuse saavutamiseks ning mis on tehtud projekti abikõlblikkuse perioodil ja kooskõlas määruse tingimustega. Säte on vajalik, et tagada antava toetuse eesmärgipärane kasutus ja ettenähtud ajaraamistikus püsimine.

Lõigetega 2 ja 3 sätestatakse, et abikõlblikud kulud peavad olema vajalikud toetatavate tegevuste elluviimiseks, kulu peab olema tekkinud EMP-s teostatud tööde käigus ja läbi viidud EMP-s registreeritud ettevõtja poolt, kellel on varasem vähemalt kolmeaastane kogemus laeva keskkonnasõbralikuks või heiteta laevaks ümberehitamise projektides või VTAna toetatavate üksiktegevuste puhul varasem sarnaste tööde läbiviimise kogemus. Tööde teostajal peab olema ISO 14 001 keskkonnajuhtimissüsteemi sertifikaat või sellega samaväärne. Tingimused on seatud, et tagada toetuse andmisel tulemuse saavutamine ning seeläbi positiivne mõju keskkonnamärgidele.

Lõikes 4 loetletakse mitteabikõlblikud kulud. Piirangud täidavad eesmärgi saavutada rahastusega maksimaalne positiivne keskkonnamõju.

Paragrahv 10 määratleb taotlusvooru eelarve kehtestamise korra, toetuse summa ja osakaalu.

Taotlusvooru eelarve ja ajakava kinnitab taristuminister käskkirjaga. Ühele projektile antava toetuse maksimaalne suurus on 5 miljonit eurot. Ühe projekti raames võib kasutada nii riigiabi kui ka VTAd. Kulude tasemel peavad need olema mõistlikult eristatavad. Toetuse osakaal lähtub üldise grupierandi määruse artikkel 36b lõikest 6, mille kohaselt, kui abi andmisel lähtutakse abikavast ilma konkureerivat pakkumismenetlust korraldamata, ei tohi abi osakaal ületada 20% abikõlblikest kuludest keskkonnasõbralikuks laevaks ümberehitamise puhul ja 30% heiteta laevaks ümberehitamise puhul. Arvestada tuleb ka üldise grupierandi määruse artiklis 8 sätestatud kumuleerimise tingimusi.

Lõike 2 punktide 1 ja 2 kohaselt on toetuse osakaal keskkonnasõbralikuks laevaks ümberehitamise puhul 15%, ent toetuse osakaalu on võimalik tõsta, kui taotleja laev on külastanud Eesti sadamaid või kui taotleja laev on Eesti lipu all, soodustades sellega eelkõige Eestis ja Läänemere piirkonnas liikuvate laevade süsinikuheite vähendamist. Läänemeri on üks maailmas kõige tugevama inimõju all olev meri, kus veevahetus on väga aeglane ja mere võime tasandada inimtegevusest ning muudest teguritest tulenevaid negatiivseid surveid on üsna piiratud. Ka rahvusvaheline mereorganisatsioon on samale teemale tähelepanu juhtinud ning EL-i merestrateegiaga on Eesti võtnud kohustuse Läänemere hea seisundi saavutamiseks. Seetõttu on Eesti jaoks väga oluline toetada suurema toetuse osakaaluga neid tegevusi, mis aitavad toetada Läänemere seisundi parandamise eesmärgi ja vähendavad Eesti laevastikuga seotud KHGd.

Lõike 2 punkti 3 kohaselt on toetuse osakaal heiteta laevaks ümberehitamise korral 30%, mis on maksimaalne lubatud osakaal vastavalt grupierandi määrusele.

Laevandusettevõtjatele on võimalik abi anda ka VTA määruse 2023/2831 alusel, kuid seda tingimusel, et ei ületata VTA määruses 2023/2831 ette nähtud abi mahtu (liikmesriigi poolt ühele ettevõtjale antava VTA kogusumma ei tohi mis tahes kolme aasta pikkuse ajavahemiku jooksul ületada 300 000 eurot). VTA andmisel on samuti toetuse osakaalu võimalik tõsta, kui taotleja laev on külastanud Eesti sadamaid või kui taotleja laev on Eesti lipu all.

Määruse 3. peatükis sätestatakse taotlusele esitatavad nõuded.

Paragrahviga 11 sätestatakse, et toetuse saajal tuleb Riigi Tugiteenuste Keskuse E-toetuse keskkonnas täita taotlusvorm. E-toetus on struktuuritoetuse register, mis on avaliku teabe seadusega kooskõlas asutatud andmekogu. Registri põhimäärus ja kasutamise kord on kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrusega. Taotlusvormil tuleb täita eesti keeles korrektselt kõik lahtrid, mis hõlmavad endas infot taotleja, projekti tegevuste, ajakava, eelarve ja väljundnäitajate kohta. Taotlusvormil esitatud andmed peavad olema täielikud ja õiged. Kui taotlusvormis esitatakse ebaõigeid andmeid jätab KIK taotluse rahuldamata. Andmete puudulikkuse korral saadetakse taotlejale E-toetuse keskkonnas päring, koos suunistega taotluse täiendamiseks. Ühtlasi peab taotleja kinnitama, et ta on taotlusvormi korrektselt täitnud, andmed on õiged ja täielikud ning planeeritud tegevused on kooskõlas määruse, Euroopa Liidu ja riigisiseste õigusaktidega.

Lõikes 3 sätestatakse, millised kinnitusi, andmeid või dokumente peab taotleja taotlusele lisama.

Taotleja peab esitama andmed oma ettevõtte suuruse kohta, kuna KIK kannab andmed antud riigiabi ja vähese tähtsusega abi kohta registrisse (RAR) vastavalt Riigiabi ja vähese tähtsusega abi registri põhimäärusele.

Taotleja peab esitama tõendi selle kohta, et laevandusettevõtja on ümberehitatava laeva omanik või tal on õiguslik alus ümberehitatavat laeva vallata oma nimel kasutada; andmed ümberehitatava laeva kohta, sh liputunnistus või merelaevatunnistus (*Certificate of Registry/ Certificate of Nationality*); projekti- ja projekti tulemuse ning mõju kirjelduse, sh mõju sotsiaalmajanduslikule arengule (projekti mõju projektiga hõlmatud piirkonna elanikele ning majanduslikule heaolule, sh tuleb kirjeldada kohalike teadus- ja arendusasutuste ning innovatsiooni rakendamist ja selgitada, kuidas projekti käigus elluviidav investeering toetab piirkonna arengut ja kasvatab tööhõivet.); turu-uuringuid või hinnapakkumisi, projekti kogueelarvet kululiikide lõikes, eristades abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud; vajadusel volikiri, kui taotleja esindaja tegutseb volituse alusel; kinnitus, et projekti kuludeks ei ole taotletud toetust muudest riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest; kinnitus, et taotlejale esitatavad nõuded on täidetud jm.

Taotlejal tuleb taotluse lisana esitada ka tehnilise- ja keskkonnavalase jätkusuutlikkuse aruanne, mis sisaldab volitatud klassifikatsiooniühingu (Lloyd's Register, Bureau Veritas, DNV AS, American Bureau of Shipping, Registro Italiano Navale) kinnitust),⁸ et projekti alusel on võimalik laeva ümber ehitada selliselt, et see vastaks üldise grupierandi määruses sätestatud keskkonnasõbraliku või heiteta sõiduki definitsioonile. Tehnilise- ja keskkonnavalase jätkusuutlikkuse aruanne peab võimaldama tuvastada, et planeeritud investeering on teostatav. VTA taotlemisel peab tehnilise- ja keskkonnavalase jätkusuutlikkuse aruanne sisaldama volitatud klassifikatsiooniühingu kinnitust, et projekti alusel on võimalik saavutada taotluses

---

⁸ Volitatud klassifikatsiooniühingutega on Transpordiamet sõlminud kokkulepped vastavalt majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi 26.08.2011 määrusele „[Volitatud klassifikatsiooniühingutele esitatavad nõuded ja volitatud klassifikatsiooniühingute üle järelevalve teostamise kord](#)“.

väljatoodud KHG tulemusnäitajad. Keskkonnaalase jätkusuutlikkuse aruanne võiks sisaldada näiteks ka KHG heite vähenemise arvutust abikõlblikkuse perioodile järgneva viie aasta osas, mille alusel oleks võimalik hinnata nii projekti mõju kui ka selle vastavust õigusnormidele. Tehnilise- ja keskkonnaalase jätkusuutlikkuse aruanne on olnud nõutav näiteks ka Itaalia merelaevade moderniseerimiseks või omandamiseks mõeldud riigiabi kava kohaselt.⁹

Taotleja, kes ei ole registreeritud Eestis, peab esitama asukohariigi äri- või muu kohase registri lihtkirjaliku väljavõtte või kohalduval juhul muu asjakohase dokumendi, mis tõendab tema staatust juriidilise isikuna ning maksejõuetuse, likvideerimise, tegevuse peatamise või muu sellise asjaolu puudumist, mille tõttu ei pruugi olla tegemist jätkuvalt tegutseva ettevõtjaga. Kui taotleja taotlus rahuldatakse, esitab taotleja nimetatud dokumendid apostillitult või legaliseeritult ja ametliku tõlkega eesti keelde. Selle nõude täitmata jätmisel tunnistatakse taotluse rahuldamise otsus kehtetuks.

Dokumentide loetelu on koostatud selliselt, et oleks võimalik hinnata taotleja ning taotluse vastavust eelnõus seatud nõuetele.

Tõendid ja andmed omafinantseeringu olemasolu kohta on näiteks digiallkirjastatud eelkokkulepped, eellepingud, tõendid pangast jms. Taotleja peab veenvalt näitama, et tal on taotluse rahuldamise korral võimekus omafinantseering tagada.

Määruse 4. peatükis sätestatakse taotluse menetlemise kord.

Paragrahviga 12 sätestatakse taotluse menetlemise tegevused ning järjekord. Tegu on niinimetatud jooksva taotlusvooriga, kus KIK menetleb taotlusi nende laekumise järjekorras. Taotlused rahuldatakse määruse tingimustele vastavate taotluste esitamise järjekorras kuni taotluse rahuldamise või mitterahuldamise otsuse tegemiseni, või kui taotlusvooru eelarve võimaldab esitatud taotlused rahuldada, siis toimub nende taotluste menetlus paralleelselt. Puudustega taotlust ei loeta kuni kõigi puuduste kõrvaldamiseni määruse tingimustele vastavaks. Taotluse menetlemine koosneb taotluse vastuvõtmisest ja läbivaatamisest, esitatud andmete kontrollist, taotluse hindamisest ning taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemisest. KIK võib vajadusel nõuda taotlejalt selgitusi ja lisainformatsiooni, andes puuduse kõrvaldamiseks taotlejale kuni 10-tööpäevalise tähtaja, mille võrra taotluse menetlemise tähtaeg pikeneb. Taotluse menetlemiseks on ette nähtud kuni 90 päeva.

Kui taotlusest kõiki puuduseid KIKi poolt antud tähtaja jooksul ei kõrvaldata, siis taotlust ei hinnata ja jäetakse rahuldamata.

Paragrahviga 13 sätestatakse hindamiskomisjoni moodustamine ja taotluste hindamine. Hindamiskomisjoni moodustab ning komisjoni tööd koordineerib KIK. Nõuded hindamiskomisjoni moodustamise kohta on vajalikud selleks, et taotluste hindamine toimuks valdkonnas erialast pädevust omavate ekspertide poolt ning samas oleks tagatud ja fikseeritud taotlejate erapooletus ja konfidentsiaalsus. Hindajad kohustuvad mitte avaldama hindamise käigus teatavaks saanud informatsiooni, sealhulgas ärisaladust. Hindajate nimesid KIK ei avalda, et välistada hindajate mõjutamine taotlejate poolt.

---

⁹ Vt ka Itaalia merelaevade soetamise või ümberehitamise riigiabi kava (*State Aid SA. 101308 (2022/N) – Italy State aid scheme for the acquisition or retrofitting of maritime vessels*). Kättesaadav: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/202324/SA_101308_80319F88-0000-C4FD-8196-82CD25385AD5_62_1.pdf

Lõigetes 4 – 7 on sätestatud taotluse kohase projekti hindamiseks hindamiskriteeriumid, millele vastavust hindajad hindavad ja mille alusel hindamiskomisjon peab otsusele jõudma taotluse rahuldamise küsimuses. Rahastatavad taotlused peavad vastama toetuse andmise eesmärgile ja panustama määruse paragrahvi 1 lõikes 3 kirjeldatud tulemustesse, olema abikõlblikkuse perioodil elluviidavad ning eelarve kujunemine peab olema selge ja kuluefektiivne.

Paragrahviga 14 sätestatakse nõuded, mille alusel teeb KIK taotluse rahuldamise otsuse. Taotlused rahuldatakse määruse tingimustele vastavate taotluste esitamise järjekorras kuni taotlusvooru eelarve ammendumiseni. Enne taotluse rahuldamise otsuse tegemist viib KIK haldusmenetluse reegleid järgides läbi ümberehitatava laeva paikvaatluse Eesti territooriumil. KIK võib kaasata paikvaatluse tegemisse eksperte.

Taotluse rahuldamise otsuse ja taotluse rahuldamata jätmise otsuse põhipunktid on sätestatud eelnõus. KIK toimetab otsuse toetuse taotlejale kätte kolme tööpäeva jooksul pärast otsuse tegemist E-toetuse keskkonna vahendusel.

Paragrahv 15 puudutab taotluse osalist või kõrvaltingimustega rahuldamist. Taotlusvooru eelarve ammendumisel tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus. Eelarve ammendumisel taotlusi osaliselt ei rahuldata.

Taotluse rahuldamise otsuse võib teha kõrvaltingimusega. Kui taotlus rahuldatakse kõrvaltingimusega, ei maksta toetust välja enne, kui kõrvaltingimus on täidetud.

Paragrahviga 16 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamise tingimused ja kord. Põhjenduste olemasolul on KIKil õigus taotluse rahuldamise otsust muuta, lähtudes samadest piiridest, reeglitest ja menetluskorrast, kui taotluse rahuldamise otsuse tegemisel.

Kui toetuse saaja ei vii projekti ellu rahuldatud taotluse kohaselt, on KIK-il õigus taotluse rahuldamise otsus kehtetuks tunnistada ja väljamakstud toetus tagasi nõuda.

Lõike 5 kohaselt tunnistatakse taotluse rahuldamise otsus täielikult kehtetuks, kui toetuse saajat on karistatud karistusseadustiku § 260¹ alusel või tema asukohariigi samaväärse õigusnormi alusel ja toetus on määratud 12 kuu jooksul enne ebaseadusliku töötamise võimaldamise avastamist või toetus tuleb välja maksta viie aasta jooksul ebaseadusliku töötamise võimaldamise avastamisest arvates. Lõikega tagatakse liikmesriigi kohustus, mis tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2009/52/EÜ, millega sätestatakse ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööandjatele kohaldatavate karistuste ja meetmete miinimumnõuded (ELTL 22 L 168, 30.06.2009, lk 24–32)18 artikli 7 lõikest 1 punktides a ja c. Punkt a kohaselt ei tohi anda toetust viie aasta jooksul ebaseadusliku töötamise avastamisest ja punkt c kohaselt tuleb 12 kuu jooksul enne ebaseadusliku töötamise avastamist toetuse saajale määratud toetuse otsus tühistada. Nimetatud sätteid saab rakendada alates karistuse jõustumisest isikule, kes on Eestis ebaseaduslikult viibiva inimese tööle võtnud või selle võimaldamise eest karistatud. Seega, kui ilmneb, et toetuse saaja või partner on karistatud karistusseadustiku § 260¹ alusel, tuleb taotluse rahuldamise otsus kehtetuks tunnistada ja toetus tagasi nõuda.

Määruse 5. peatükis sätestatakse toetuse saaja õigused ja kohustused.

Paragrahviga 17 sätestatakse toetuse saaja õigused ja kohustused. Eelkõige on toetuse saajal õigus saada oma projektile toetust, kui selle elluviimine vastab kõikidele nõuetele, kuid see õigus tuleb välja määrusest kogumis. Abikõlblike kulude tegemiseks on taotlejal kohustus läbi

viia hange ja avaldada hanketeade riigihangete seaduse § 181 kohases riigihangete registris ühe aasta jooksul abikõlblikkuse perioodi algusest arvates. KIKis tegeleb iga toetuse saajaga temale määratud projektikoordinaator, kelle nimi ja kontaktid teatatakse toetuse saajale teatavaks koos taotluse rahuldamise otsusega. Toetuse saajal on õigus oma projektikoordinaatorilt saada projekti elluviimisel nõustamist, kuid riigiabi saaja vastutab riigiabi reeglitele vastamise eest ise. Projektikoordinaatorile on tagatud KIKi poolt juriidiline, finantsanalüütiline ja administratiivne tugi oma toetuse saajate abistamiseks.

Toetuse saaja peab tagama projekti tegevuste elluviimise taotluses ja taotluse rahuldamise otsuses ning määruses toodud tingimuste kohaselt, säilitama dokumente toetuse kasutamise kohta, kohustuma alluma kontrollile ja järelevalvele määruse tingimuste kohaselt. Toetuse saaja peab võimaldama KIK-il ja KIK-i poolt kaasatud ekspertidel teostada projekti elluviimise käigus ümberehitataval laeval paikvaatlust Eesti Vabariigi territooriumil enne hanke väljakuulutamist ning taotluse vahe- ja lõpparuande kinnitamist. KIK võib kaasata paikvaatluse tegemisse eksperte.

Toetuse saaja peab hoidma ümberehitatud laeva Eesti lipu all kolm aastat pärast lõppmakse tegemist juhul, kui ta sai kõrgemat toetusmäära põhjusel, et taotlemise hetkel oli ümberehitatava laeva lipuriik Eesti Vabariik.

Paragrahviga 18 sätestatakse nõuded hanke läbiviimiseks. Toetuse saaja peab hanketeade avaldama ja hanke läbi viima riigihangete registris, et tagada avalike vahendite otstarbekas ja efektiivne kasutamine. Riigihangete registris tuleb hange läbi viia kui „toetuse saaja ost“. KIK nõustab toetuse saajat hanke läbiviimise juures. Kui sõlmitava lepingu eeldatav maksumus on vähemalt 100 000 eurot käibemaksuta, siis peab toetuse saaja esitama KIKile eestikeelse hankedokumendi enne hanke läbiviimist, et KIK saaks nõustada toetuse saajat nõuetekohaselt hanke korraldamisel. Paremaks nõustamiseks lisab toetuse saaja KIKi projektikoordinaatori hanke juurde kui „vaatleja“. Lepingu muutmise korral tuleb esitada KIKile enne lepingu muutmist muutmise kavand, nt sõlmitav lepingu lisa.

Paragrahviga 19 sätestatakse nõuded toetuse kasutamisega seotud aruannete ja toetuse kasutamise kontrollimise kohta. Aruanded esitatakse E-toetuse kaudu. KIK viib § 17 lõikes 7 kirjeldatud paikvaatluse läbi enne hanke väljakuulutamist, enne vahearuaruande kinnitamist ja enne lõpparuande kinnitamist. KIKil on õigus läbi viia ka täiendavaid paikvaatlusi pisteliselt. KIK võib kaasata paikvaatluse tegemisse eksperte. Enne hanke väljakuulutamist läbiviidava paikvaatluse eesmärgiks on veenduda, et projektis kirjeldatud tegevustega ei ole alustatud enne taotluse esitamist, st et ergutava mõju tingimus on täidetud, ning fikseerida olukord enne projekti algust selleks, et oleks võimalik hiljem võrrelda ja hinnata toimunud muutust ja teostatud töid. KIK viib paikvaatluse läbi haldusmenetluse seaduses sätestatud reegleid järgides Eestis, seega peab laev, millele toetust taotletakse, paikvaatluse ajal viibima Eestis. Enne vahearuaruande ja lõpparuande kinnitamist läbiviidava paikvaatluse eesmärgiks on kontrollida toetuse kasutamist. Täiendavalt on paikvaatlus vajalik ka riigi eelarvevahendite kasutamise järelevalve ja läbipaistvuse tagamiseks, kuna toetuse saajate ring on lai ning toetust võivad taotleda ka kolmandate riikide ettevõtted. Eestis toimuv paikvaatlus võimaldab veenduda toetuse nõuetekohases kasutamises ning tagada, et projekti raames kavandatud tegevused vastavad toetuse andmise tingimustele. Kuna toetust võivad saada ka kolmandate riikide ettevõtted, vähendab Eestis läbiviidav paikvaatlus riski, et projektis ettenähtud töid ei ole tegelikult ellu viidud või et toetuse taotleja kasutab vahendeid eesmärgipärasest erinevalt.

Lõpparuandele peab olema lisatud Eesti riigi poolt volitatud klassifikatsiooniühingu poolt kinnitatud andmed projekti tulemusena väheneva kasvuhoonegaaside heite kohta.

Määruse 6. peatükis sätestatakse nõuded toetuse maksmise ja kasutamise kohta.

Paragrahviga 20 sätestatakse toetuse maksmise kord, kus on välja toodud, et toetus makstakse välja tasutud kuludokumentide alusel pärast vahe- või lõpparuande kinnitamist. Paragrahv 20 lõikes 2 loetletakse dokumendid, mis toetuse saaja peab makse saamiseks E-toetuse kaudu esitama. Säte on vajalik, et võimaldada KIK-il enne makse tegemist kontrollida kuludega seotud asjaolusid ning tagada, et toetuse maksmine toimub tegelike kulude alusel.

Paragrahviga 21 sätestatakse toetuse tagasinõudmine. Toetuse tagasinõudmise õigus tekib KIKil, kui toetuse saaja ei täida TAT ja rahastusotsuses esitatud nõudeid. Paragrahvi lõigetes 2 kuni 5 on loetletud asjaolud, mis puhul toetust saab osaliselt või täielikult tagasi nõuda. Toetust saab tagasi nõuda kuni kümne aasta möödumiseni projekti lõpust. Toetuse väärkasutuse korral tagasinõudmise aluseks on AÕKS § 182¹ lõige 1.

Määruse 7. peatükis sätestatakse vaidemenetlus.

Paragrahviga 22 sätestatakse vaide esitamise ja menetlemise kord. Toetuse taotleja võib esitada vaide KIKi toimingut või otsust peale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras. Vaide lahendab KIK. Säte on vajalik, et võimalusel leida kohtuväline lahendus, nt selgitada vaidlusalused asjaolud ning viia puudustega taotlus või taotluse menetlus vastavusse TATiga. KIKi toimingud ja otsused peavad vastama haldusmenetluse seadusele ning neid on võimalik vaidlustada. Vaide lahendab KIK.

3. Eelnõu vastavus EL õigusele

Euroopa Liidu eesmärk on vähendada 2030. aastaks Euroopa Liidu heitkoguseid vähemalt 55% ja saavutada kliimanetraalsus aastaks 2050.¹⁰ Selle eesmärgi saavutamiseks on vastu võetud Euroopa Liidu kliimapakett „Eesmärk 55“, mis näeb muuhulgas ette keskkonnahoidlikumate kütuste kasutuselevõtu suurendamise merendussektoris.¹¹ Keskkonnasõbralikele tehnoloogiatele üleminek laevandussektoris aitab saavutada EL kliimaeesmärke.

Laevade ümberehitamise toetamine on käsitatav riigiabi andmisena, mille jaoks eraldatakse vahendeid EL heitkogustega kauplemise süsteemist. Sellest tulenevalt on oluline, et toetatavad tegevused oleksid suunatud kasvuhoonegaaside vähendamisele. Laevandusettevõtjatele antakse abi roheinvesteeringuteks üldise grupierandi määruse artikkel 36b alusel laevade ümberehitamiseks tehtavateks investeeringuteks, mille eesmärk on muuta merelaevad keskkonnasõbralikeks või heiteta sõidukiteks.

Toetust antakse üksikinvesteeringuteks vähese tähtsusega abina. Eelnõu on kooskõlas Euroopa Komisjoni määrusega (EL) 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes.

---

¹⁰ Pakett „Eesmärk 55“ tutvustus. Kättesaadav: <https://www.consilium.europa.eu/et/policies/fit-for-55/>.

¹¹ Pakett „Eesmärk 55“: keskkonnahoidlikumate kütuste kasutuselevõtu suurendamine lennundus- ja merendussektoris. Kättesaadav: <https://www.consilium.europa.eu/et/infographics/fit-for-55-refueu-and-fueleu/>.

Direktiivi (EL) 2003/87/EÜ artikkel 10 (3) kohaselt on liikmesriikidel õigus otsustada selle üle, kuidas kasutada lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müügist saadud tulu. Seejuures loetleb direktiivi artikkel 10 (3) eesmärgid, millest üks või mitu peavad olema täidetud. Artikli 10 (3) (f) kohaselt võivad seejuures liikmesriigid kasutada kõnealust tulu näiteks merendussektori süsinikuheite vähendamise meetmetele, sh laevade, sadamate, uuenduslike tehnoloogiate ja taristu energiatõhususe parandamisele, säästvate alternatiivkütustele, nagu taastuvallikatest toodetud vesinik ja ammoniaak, samuti heitevabadele jõuseadmetele. Vastav direktiiv on riigisisisesse õigusesse üle võetud atmosfääriõhu kaitse seaduse (AÕKS) ja selle alusel kehtestatud määrustega. Lisapiiranguid viidatud regulatsioonidest vahendite kasutamisele ei tulene.

4. Eelnõu mõjud

Määrusel on mõju keskkonnale. Keskkonnasõbralikumatele tehnoloogiatele, nagu alternatiivkütustel töötavatele (hübriid)mootoritele ja energiatõhusatele innovaatilistele süsteemidele üleminek võimaldab vähendada laevandussektori tegevusest tingitud kasvuhoonegaaside heitkoguseid ja aidata kaasa Euroopa Liidu kliimaeesmärkide saavutamisele.

Toetuse abil elluviidavatest projektidest loodetakse mõju sotsiaalmajanduslikule arengule. Seda eelkõige läbi laevade ümberehitamisele kohaliku tööjõu kaasamise, kohalike teadus- ja arendusasutuste kaasamise ja innovatsiooni rakendamise.

5. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja eeldatavad tulud

Toetuseks kasutatavad summad laekuvad riigi lubatud heitkoguse ühikute müügist ja need kajastatakse riigieelarves. Eelnõukohase määruse alusel antav toetuse maht on määratud RES 2025–2028 perioodiks kogusummas 25 miljonit eurot.¹² Määruse alusel avatavate konkreetsete taotlusvoorude mahu määrab taristuminister käskkirjaga. Määruse täitmise korraldamiseks vajalikud tegevused viiakse ellu meetme vahenditest. Toetuse andmisel taotlusvoorudes lähtutakse uusimast teadaolevast informatsioonist toetuseks kasutatavate vahendite mahu kohta.

6. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja arvamuse avaldamiseks Eesti Meretööstuse Liidule, Eesti Merendusklaster MTÜ-le, Logistika ja Sadamate Liidule, Eesti Laevaomanike Liidule.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

---

¹² Riigi eelarvestrateegia 2025–2028. Tabel 89, lk 297. [Riigi eelarvestrateegia 2025-2028 2.pdf](#)